

Δημοκρατικός Συναγερμός

Ιωνάς Νικολάου
Βουλευτής Λευκωσίας

3 Μαρτίου 2004

Ο περί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Νόμος και τα προβλήματα εφαρμογής του.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν όχι μόνο οι γονείς και τα ίδια τα παιδιά αλλά ακόμη και το εκπαιδευτικό μας σύστημα στην εφαρμογή του περί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Νόμο εκτός του ότι είναι πολλά, μπορούν να επηρεάσουν πολλές κατηγορίες. Η ψήφιση του νόμου πριν από 4 σχεδόν χρόνια μπορεί να είχε ως αποτέλεσμα την κοινωνική αναγνώριση μιας ομάδας παιδιών που χρειάζονται ειδική βοήθεια για την συνολική ανάπτυξη τους και τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες, αλλά η αναποτελεσματικότητα στην εφαρμογή του, μόνο περισσότερα προβλήματα μπορεί να προκαλέσει αφού η μη έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση μπορεί να οδηγήσει μέχρι και τον πλήρη αναλφαβητισμό και να αναχαιτίσει την ανάπτυξη και μάθηση ανάγνωσης, ορθογραφημένης γραφής και ίσως και αριθμητικής. Κάθε παιδί με μαθησιακές δυσκολίες έχει ιδιαίτερες ανάγκες και πρέπει να αντιμετωπίζεται ξεχωριστά, παρόλο που μπορεί να έχει κοινά χαρακτηριστικά με άλλο παιδί με το ίδιο πρόβλημα.

Προβλήματα δεν δημιουργούνται μόνο από την αδυναμία εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας αλλά και από την παραβίαση ουσιωδών προνοιών αυτής από το πλέον αρμόδιο για την τήρηση της όργανο. Συγκεκριμένα:

- Το Άρθρο 17(2) προνοεί ότι το Υπουργικό Συμβούλιο μεριμνά για την πρόσληψη αναγκαίου επιστημονικού προσωπικού, την εξασφάλιση άλλης αναγκαίας επιστημονικής υπηρεσίας και τον εφοδιασμό με σύγχρονα εκπαιδευτικά μέσα και εξοπλισμό. Παρόλο που η υποχρέωση αυτή είναι ξεκάθαρη στην νομοθεσία εν τούτοις το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού δεν φαίνεται να έχει εργοδοτήσει αρκετό ειδικό προσωπικό όπως παιδοψυχολόγους, λογοθεραπευτές, ειδικούς παιδαγωγούς, ούτε φαίνεται να έχει εξασφαλίσει τον απαραίτητο εξοπλισμό για την εκπαίδευση παιδιών με μαθησιακό πρόβλημα όπως π.χ. ηλεκτρονικούς υπολογιστές.
- Το άρθρο 6 προβλέπει ότι το Υπουργείο πρέπει να μεριμνά για την δημιουργία μηχανισμού για την έγκαιρη εντόπιση παιδιών που πιθανόν να

έχουν ειδικές ανάγκες και για την πληροφόρηση και στήριξη των γονιών τους. Πόσο επαρκές άραγε είναι το σύστημα εντόπισης και αντιμετώπισης του προβλήματος όταν το ποσοστό παιδιών με μαθησιακή δυσκολία συνεχώς αυξάνεται;

- Επιπλέον, οι σύμβουλοι, που στον αριθμό τους εν σχέση με τον παγκύπριο αριθμό μαθητών είναι πολύ λίγοι, καλούνται να μοιράσουν τις ώρες τους σε διάφορα σχολεία. Το αποτέλεσμα είναι να βλέπουμε περιπτώσεις όπου τελειώνει το τρίμηνο μέχρι να καταφέρουν να δουν το κάθε παιδί ξεχωριστά. Σοβαρά λοιπόν προβλήματα εντοπίζονται στο στάδιο της διάγνωσης και αξιολόγησης των παιδιών λόγω της έλλειψης και ή του περιορισμένου αριθμού ειδικών. Αυτό έχει σαν συνέπεια την μη έγκαιρη αξιολόγηση και ετοιμασία της έκθεσης. Ο περιορισμένος αριθμός ειδικών στο Μακάρειο Νοσοκομείο (Νευρολόγοι, Παιδοψυχολόγοι) αλλά και της εκεί διαδικασίας, συντείνει περισσότερο στην καθυστέρηση της αξιολόγησης ειδικά αν λάβει κανείς υπόψη ότι χρειάζεται η συγκατάθεση και των δυο γονέων.
- Με βάση το Άρθρο 13 του νόμου ο Υπουργός πρέπει να ορίζει λειτουργούς από το μόνιμο υφιστάμενο εξειδικευμένο προσωπικό που κατέχουν προσόντα σχετικά με την ειδική αγωγή, ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται ανά επαρχία και σε συνάρτηση με τον αριθμό των παιδιών με ειδικές ανάγκες ανά επαρχία. Ο αριθμός όμως των λειτουργών για κάθε επαρχία δεν είναι καθόλου ικανοποιητικός με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σοβαρά ερωτηματικά όσον αφορά τον έγκαιρο και άμεσο εντοπισμό τέτοιων περιστατικών.
- Πόσο ενημερωμένοι και ευαισθητοποιημένοι είναι οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές γύρω από το θέμα αυτό; Παρόλη την ευθύνη που έχει ο Υπουργός με βάση το Άρθρο 18(2) στο να μεριμνά για την δημιουργία ειδικών μονάδων και τη διασφάλιση της ενημέρωσης πριν από την έναρξη της σχολικής χρονιάς με σεμινάρια και διαλέξεις των εκπαιδευτικών και μαθητών μέσω του διευθυντή, κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να λειτουργεί στην πράξη. Περαιτέρω, φαίνεται ότι αρκετοί γονείς δεν φαίνεται να τυγχάνουν της σωστής ενημέρωσης από τους εκπαιδευτικούς ψυχολόγους. Οι γονείς παιδιών με Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία χρειάζονται ενημέρωση και επιμόρφωση για να μπορούν να βοηθήσουν στην σωστή αντιμετώπιση των δυσκολιών των παιδιών τους. Η νομική υποχρέωση του κράτους δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στην παροχή εκπαίδευσης σε παιδιά με μαθησιακή δυσκολία αλλά πρέπει να επεκταθεί και στην έγκαιρή και επιστημονική ενημέρωση, επιμόρφωση και καθοδήγηση και των άμεσα ενδιαφερομένων: των γονιών.
- Αφού γίνει η διάγνωση, γίνεται η αξιολόγηση των παιδιών και στην συνέχεια οι εισηγήσεις για τον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος. Χρειάζονται όμως μέχρι και 3 χρόνια για να καταλήξουν στα συμπεράσματα και εισηγήσεις για τον τρόπο αντιμετώπισης. Γίνεται σε πρώτο στάδιο η διάγνωση και αξιολόγηση σε Επαρχιακό και στη συνέχεια σε Κεντρικό επίπεδο. Η

διαδικασία αυτή είναι χρονοβόρα και μπορεί να διαρκέσει ένα ολόκληρο ακαδημαϊκό έτος. Στην καλύτερη των περιπτώσεων και νοουμένου ότι τηρηθούν αυστηρά τα χρονικά περιθώρια αυτή η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει μέχρι και τους 7 ½ μήνες. Το διάστημα αυτό είναι αρκετά μεγάλο με αποτέλεσμα το ίδιο το παιδί που αντιμετωπίζει το πρόβλημα να μην μπορεί να βοηθηθεί λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος από τον εντοπισμό του μέχρι και την τελική αξιολόγηση.

- Η πολυθεματική ομάδα που συστήνεται για την μέση εκπαίδευση είναι ελλιπής αφού η παρουσία συμβούλου ή διευθυντή είναι περισσότερη συμβουλευτική παρά διαγνωστική. Δεν φαίνεται να υπάρχει ικανοποιητικός αριθμός Ειδικών για να μπορέσουν να στελεχώσουν τις αναγκαίες πολυθεματικές ομάδες. Επιπρόσθετα φαίνεται να υπάρχουν σοβαρά προβλήματα συνεργασίας μεταξύ των μελών της πολυθεματικής ομάδας.
- Σε κάποιες περιπτώσεις φαίνεται ότι οι τελικές εκθέσεις καθυστέρησαν να ετοιμαστούν και να αποσταλούν λόγω απειρίας των διοικητικών λειτουργιών. Απαράδεκτο. Η αντιμετώπιση ενός τέτοιου προβλήματος επιβάλλει την οργάνωση και πείρα ειδικά από τους αρμόδιους οι οποίοι είναι και οι κυρίως υπεύθυνοι. Πέραν τούτου, η έκθεση που γνωστοποιείται είναι ατεκμηρίωτη με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σοβαρά ερωτηματικά στους γονείς τα παιδιά των οποίων αντιμετωπίζουν οποιοδήποτε μαθησιακό πρόβλημα και οι οποίοι βλέπουν ότι ούτε οι ίδιοι αλλά ούτε και τα παιδιά τους χρήζουν της σωστής αντιμετώπισης. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί και το γεγονός ότι οι γονείς δεν ενημερώνονται έγκαιρα οι γονείς για τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.
- Τίθεται όμως και το σοβαρό πρόβλημα των κτιριακών εγκαταστάσεων και της υποδομής των σχολείων. Η Επιτροπή Παιδείας έχει δεχθεί καταγγελίες και παράπονα για την σοβαρή έλλειψη ειδικά διαμορφωμένων χώρων σε σχολεία. Παιδιά με ειδικές ανάγκες δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται διαφορετικά. Έχουν τα ίδια ίσα δικαιώματα στην εκπαίδευση και το κράτος έχει υποχρέωση να ικανοποιήσει τις ανάγκες που προκύπτουν. Θα πρέπει επιτέλους το κράτος και ιδιαίτερα το αρμόδιο Υπουργείο να προβεί στις αναγκαίες μελέτες και να προνοήσει για τον ανάλογο προϋπολογισμό του για να παράσχει εκεί που απαιτείται τις κατάλληλες αίθουσες και εξοπλισμό, το εξειδικευμένο και ιατρικό προσωπικό και των κατάλληλων εκπαιδευτικών μέσων όπως για παράδειγμα η παραχώρηση ωρών στήριξης και επιπρόσθετου χρόνου στα διαγωνίσματα.

Εισηγήσεις:

Οι χαρακτηρισμοί από γονείς και ειδικά δασκάλων και καθηγητών των λέξεων τεμπέλης, απρόσεκτος, αδιάφορος και η σύγκριση του παιδιού το οποίο αντιμετωπίζει αυτό το πρόβλημα με άλλα παιδιά επιβάλλεται να αποφεύγεται. Η συναισθηματική στήριξη είναι πολύ σημαντική στην αντιμετώπιση αυτού του

προβλήματος. Διαφοροποίηση του τρόπου διδασκαλίας σε ορισμένες περιπτώσεις και όπου αυτό κρίνεται γόνιμο υπό τις περιστάσεις, κατά τρόπο που να ικανοποιούν τις ανάγκες του κάθε μαθητή ανάλογα με το επίπεδο του. Ο δάσκαλος πρέπει να έχει την δυνατότητα να εντοπίζει τις γνωστικές ικανότητες ή ανικανότητες των μαθητών του. Οι δάσκαλοι και οι καθηγητές επιβάλλεται να αναπτύσσουν μια φιλική, θετική και καλή σχέση με τους μαθητές τους είτε αυτοί είναι άριστοι μαθητές είτε όχι.

Για την κατοχή πτυχίου στον εκπαιδευτικό τομέα και την άδεια διδασκαλίας να επιβάλλεται η προηγούμενη διδασκαλία της ειδικής αγωγής και μάθημα εντοπισμού μαθησιακών προβλημάτων. Σε κάθε σχολείο πρέπει να υπάρχει ένας μόνιμος ειδικός ψυχολόγος και ένας Σύμβουλος ώστε τα παιδιά να μπορούν να συνδεθούν μαζί του και να τον εμπιστευτούν με το πρόβλημα τους. Να γίνει έρευνα για να διαφανεί η σοβαρότητα του προβλήματος στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και κατά πόσο όπως έχει σήμερα η κατάσταση αυτό αντιμετωπίζεται έγκαιρα και σωστά.

Απαιτείται μια ολοκληρωμένη πολιτική και συνεργασία από τους αρμόδιους φορείς: σχολείο, υπουργείο, γονείς, οργανώσεις. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στον έγκαιρο εντοπισμό και την αντιμετώπιση του προβλήματος. Κινητοποίηση όλων των αρμοδίων για την επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση όλων: γονέων, μαθητών, δασκάλων, καθηγητών, διευθυντών. Εκστρατεία διαφώτισης σε στόχο την ευαισθητοποίηση αλλά και την ενημέρωση σχετικά με τον νόμο. Συνεργασία Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού με οργανωμένα σύνολα και γονείς παιδιών που αντιμετωπίζουν μαθησιακά προβλήματα. Πιστεύω ότι η σωστή εφαρμογή του πιο πάνω νόμου χρειάζεται την υποστήριξη όλων των αρμοδίων οι οποίοι με την σειρά τους θα πρέπει να συντείνουν στην καλύτερη ενημέρωση όλων μας γύρω από το συγκεκριμένο θέμα αλλά και στην εξεύρεση ορθών μεθόδων αντιμετώπισης των οποιωνδήποτε προβλημάτων που δημιουργήθηκαν ή που δημιουργούνται από την εφαρμογή του.

Ιωνάς Νικολάου
Βουλευτής Λευκωσίας